

Sider, og jeg nærer det bedste Haab om Tankens Virkeliggørelse.

I Brønderslev Landboforening er man i Gang med Arbejdet, og man har allerede naaet en Tegning paa ca. 20 000 Kr.

Jeg vil ogsaa antage og tro, at hvis Fondet bliver til Virkelighed, da vil stedlige ældre, barnløse Folk, der er Ejer af Kapital, og som gerne vil støtte og hjælpe Landboudommen, ogsaa i mange Tilfælde skænke en Gave.

Marius Heilesen.

Kursus i Landbrugsbyggeri.

Paa Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole har der været afholdt et 5 Ugers Kursus i Landbrugsbyggeri, fortrinsvis tilrettelagt for Byggekonsulenter og andre bygningsinteresserede Landbrugskandidater. Vi har bedt en af Deltagerne, Landbrugskand. Sv. Aa. Molbjerg, Hjørring, om at omtale Kursusets Formaal og Forløb, og han har sendt os nedenstaaende:

I Landbrugsorganisationerne har der de sidste Aar været stedse stigende Interesse for Ansættelse af Byggekonsulenter; i flere Egne af Landet er der antaget saadanne. Det er erkendt, at der ligger en mægtig Opgave i at faa Landbrugets Bygninger bragt paa en Højde, der svarer til de andre driftsmæssige Fremskridt, og at det skal være Landøkonomer, som skal paatage sig den Opgave at være Fortalere for rationelt Landbrugsbyggeri og være Landmandens (Bygherrens) Tillidsmand under Byggeriets Forberedelse og Udførelse. Det er store Krav, der her stilles en Landøkonom, som ved Landbrugsuddannelsen paa Landbohøjskolen kun har faaet relativt faa Forelæsninger om Landbrugsbyggeri ved Professor L. Hansen Larsen, og et begrænset Antal Øvelsestimer i Bygningstegning. Efter den nye Undervisningsplan er Bygningstegning endog strøget.

Fra flere Sider, bl. a. fra Foreningen af jyske Landboforeninger, stilledes Forslag om Etablering af et Kursus i Landbrugsbyggeri afholdt ved Landbohøjskolen. Et saadant Kursus er nu paa Professor Hansen Larsens Initiativ blevet afholdt i Tiden 19. Februar til 24. Marts. Planen for Kursuset har tidligere været meddelt i Landbrugsbladene.

I Kursuset har deltaget 24 Landbrugskandidater, hvoraf en Del er ansat som Bygningskonsulenter. Undervisningen har i det store og hele fulgt den forudlagte Plan, som var udmærket tilrettelagt. Professor Hansen Larsen har gjort det største Arbejde, for at Udbyttet kunde blive bedst muligt. Bl. a. skal ogsaa nævnes Arkitekt *Kjørboe*, som har doceret Arkitektur, Byggematerialers Egenskaber og Anvendelse samt forskellige byggetekniske Forhold, og Civilingeniør *Jørn Høgsbro*, som har doceret Isolations- og Ventilationsproblemer samt Ajelebeholder, Silo, elektrisk Lys, Kloakering og Vandforsyning.

Ud over Undervisningen paa Skolen er der foretaget, 5 Høldagsekskursioner til forskellige Landejendomme, dels nye bygget efter Standardmaal og Tegninger udarbejdet af Professor Hansen Larsen og Arkitekt *Knud Brücker*, og dels gamle som trængte helt eller delvis til Ombygning; disse sidste har Kursusdeltagerne opmaalt og tegnet og benyttet som Emner for Opgaverne med Udarbejdelse af Grundplaner. Opgaverne er dels gaaet ud paa at udarbejde Nybygningsforslag, dels Ombygningsforslag. De enkelte Kursusdeltagere har udarbejdet flere Forslag til hver Opgave, dels formet dem, som man i Almindelighed har bygget den sidste Menneskealder med forholdsvis lange og smalle Bygninger, og for Bøndergaardenes Vedkommende som firelængede Gaarde, og dels Forslag efter Standardtypen med den mere koncentrerede Byggeform. For Forslagene er der udarbejdet detailleret Kalkulation over Byggeomkostningerne og udregnet den aarlige Hovedfærdsel i Bygningerne; begge Beregninger falder ud til Fordel for den brede Bygning.

Professor Hansen Larsen har sammen med Arkitekterne *Kjørboe* og *Toubro* gennemgaaet alle Forslagene og rettet deres Kritik til dem. Der har ikke været nogen egentlig Eksamen ved Kursuset, men ved Gennemgangen af Opgaverne har Professorens faaet et godt Overblik over, hvor godt de enkelte Deltagere mestrer det Puslespil, det er at ryste de forskellige Bygningsafsnit sammen, saa det daglige Arbejde bliver lettest muligt, og saaledes at der samtidig opnaas det størst mulige Husrum til den mindst mulige Pris.

Af Opgaver er udarbejdet Forslag til et mindre Husmandsbrug, to mindre og en større Bondegaard.

Af de nye Landbrugsbygninger, bygget efter Hansen Larsens Standardtegninger, som Deltagerne har haft Lejlighed til at bese, kan nævnes Gdr. Niels Svendsens Gaard „Vangegaard“ i Sperrestrup, Gdr. Hans Larsens Gaard „Ebbenhøjgaard“ i Igelsø og Statens Gaard „Favrholm“ ved Hillerød.

"Vangegaard" og "Ebbehøjgaard" er to af de Gaarde, der først blev bygget efter Standardforslagene. De har brede Bygninger uden Trempel, men med høj Rejsning paa Taget. Det er Gaarde, som absolut bør være Mønster for Landbrugsbygninger i Fremtiden, det er Gaarde, som i alle Maader er tiltalende, økonomisk, arbejdsmæssig og arkitektonisk set. "Vangegaard" er en mindre Bondegaard bygget i Vinkelform. "Ebbehøjgaard" er en middelstor Bondegaard bygget i T-Form, for at bruge Gdr. Hans Larsens egne Ord: "En Gaard der *aldrig* nogen Steder har svigtet Forventningerne!"

Staldbygningen paa "Favrholm" bemærker sig særlig ved de særdeles gode Lysforhold til Trods for den meget store Bredde, Bygningen har. Loftet er hævet ud mod Ydermurene; derved har de store Vinduer kunnet anbringes saa højt, at Lyset fordeler sig jævnt over hele Staldrummet. Her var ogsaa Lejlighed til at iagttage de nye Ventilationssystemers gode Virkning paa Stalduften. Denne Stald tjener som et godt Eksempel for Staldbygninger ved store Gaarde.

Landbrugets Bygninger, som repræsenterer den største Del af Landbrugskapitalen, har hidtil været det mest forsømte Felt indenfor Landbruget. Paa Byggeriets Omraade har Landbruget ikke haft en Udvikling svarende til den forøgede Avl og det udvidede Husdyrhold eller Teknikens Anvendelse i Landbruget. Men paa dette Omraade har Professor Hansen Larsen gjort et Pionerarbejde, hvis Betydning for Landbruget i Fremtiden næppe vil kunne vurderes højt nok. Det vil nu blive Bygningskonsulenternes Opgave at bygge videre paa det Arbejde og de Erfaringer, Hansen Larsen har gjort, og føre dem ud i Livet, saaledes at det danske Landbrug kan drage den fulde Nytte heraf. Det er ikke Hensigten, at disse Bygningskonsulenter skal ud i Landbruget og virke som en Slags Amatørarkitekter. Deres Opgave er at være Landmandens landbrugskyndige Vejleder ved Byggeforetager. Bygningskonsulenten har større Kendskab til det daglige Arbejde i Avls- og Beboelsesbygninger paa Landet end Haandværkeren og Arkitekten. Men ved et godt Samarbejde vil disse, Bygningskonsulenten, Arkitekten og Haandværkeren, kunne skaffe Landmanden den helt rigtige Landbrugsbygning.

Maalet er:

1. Den under Hensyn til Tidens Krav mindst mulige Byggesum at forrente,
2. Huse som er forsvarligt dimensionerede til Husdyr og Høst,
3. at placere Bygningerne saaledes, at Sollyset bliver udnyttet mest muligt,